

A MAGYAR LŐSZER GYÁRTÁS JELENLEGI HELYZETE

Daróczy Nándor¹

A Magyar Honvédség és a más fegyveres testületek felszereléséhez tartozó fegyverzet meglehetősen tarka képet mutat. Nem vállalkozhatom arra, hogy e színes és érdekes terület teljes keresztmetszetét bemutassam. Ezért vizsgálódásom a kézfegyverek, elsősoban a pisztolyok és gépkarabélyok lőszerreit érinti.

A fegyverek vonatkozásában fennálló sokszínűség szerencsére nem tükröződik a szükséges lőszer típusában. *E területen a meghatározó lőszer típusok:*

- a 7,65 mm Browning,
- a 9 mm Parabellum,
- a 9x18 mm Makarov,
- a 43 M 7,62x39 gépkarabély lőszer.

A lőszerokről nem célszerű az alkalmazott lőporok megemlítése nélkül beszélni, már csak azért sem, mert a kettő elválaszthatatlan egységet képez. A lőpor feladata, hogy az elégetésével keletkező gáz révén a lövedéket megfelelő pontossággal és energiatartalommal egy meghatározott célba juttassa.

A lőpor minősítő vizsgálat.

A NATO lőporvizsgálati módszer, a fizikai-kémiai vizsgálatok mellett, a ballisztikai vizsgálatok során a 600 m távolságban mért szórásképet tekinti a lőpor minőségét meghatározó egyik legfontosabb paraméternek. Ha belegondolunk mennyi feltételnek kell teljesülnie ahhoz, hogy a 600 m-es szóráskép az előírásoknak megfeleljen, láthatjuk, nagyon körültekintő módon jutottak el a szakemberek az említett ellenőrzési mód-

¹ Daróczy Nándor alezredes, HM BH Minőségbiztosítási Igazgatóság, Termékellenőrzési Osztály főelőadó

szer kidolgozásához és alkalmazásához. (Ez a vizsgálati módszer a hazai lőszergyártás területén még nem általánosan alkalmazott.) A 600 m-es távolság - mivel ez az ellenőrzési módszer elsősorban gépkarabélyok lőszeréhez használt lőporok vizsgálatára vonatkozik - ezen fegyverek hatásos küzdőtávolságát jelenti. A távolság csökkentésével a szóráskép javul.

A lőpor minőségéből eredő, a szórásképet befolyásoló tényezők:

- torkolati energia szórása;
- a lövedék kezdősebességének szórása.

Ezek pedig szoros kapcsolatban vannak a lőporok homogenitásával.

Könnyen belátható, hogy több fizikai és kémiai paraméternek kell az előírásoknak megfelelni, hogy a 600 m-es szóráskép a követelményeket kielégítse.

Mint említettem **ez a közvetett lőpor vizsgálati módszer** Magyarországon még nem honosodott meg, de a NITROKÉMIA Rt. által előállított lőporok teljes egészében képesek kielégíteni a lőszergyártó, típusmennyiségi- és minőségi igényét.

Az eddig katonai célra legyártott lőszersorozatokat megfelelő ellenőrzést és vizsgálatokat követően katonai műbizonylattal látták el. Az elkövetkezendő időszakban gyártásra kerülő lőporok katonai minőségfelügyelete és minőségellenőrzése a megoldandó feladatok közé sorolódik, mivel a létszámcsökkentés következtében a HM BH Minőségbiztosítási Igazgatóság termékellenőrzést végző személyi állományában lőpor-robbanóanyagos végzettségű szakember nincs. Ez a feladat ugyanakkor a katonai minőségbiztosítás jól felkészült szakembereinek állandó jelenlétét kívánja meg.

Az üzemi MEO vizsgálatai és ellenőrzései nem helyettesíthetik a katonai gyártásfelügyeletet és ellenőrzést, ennek a rendszerességét a gyártás által megkívánt módon biztosítani kell.

Összegezve: A jelenlegi minősítési problémák megoldása után, a NITROKÉMIA Rt. biztosítani tudja a kézfegyverek lőszergyártásához szükséges, katonai megfelelésig igazolással rendelkező lőporokat.

Ezek után tekintsük át magát a lőszergyártást.

A mai hazai lőszergyártás helyzete.

A kézifegyverek lőszerait Magyarországon három helyen gyártották. *A Hajdúsági Iparműveknél, a Bakony Műveknél és a Mátravidéki Fémműveknél.* A Hajdúsági Iparművek gyártósortát beolvasztották, a Bakony Művek berendezését eladták Vietnammak.

Ez azt jelenti, hogy Magyarországon kézilőfegyverekhez hadi célú lőszergyártás csak az *MFS Magyar Lőszergyártó Kft.-nél* folyik és más területen, belátható időn belül, nincs lehetőség ezen töltények gyártására.

A *NIKE-FIOCCHI* gyártmányismertetőjében ugyan megtalálhatók a Magyar Honvédség és a BM által is használatos lőszer, de ezek gyártása nem Magyarországon történik, e miatt csak mint import beszerzési lehetőség jöhet esetlegesen számításba.

Az *MFS Magyar Lőszergyártó Kft.* rendelkezik a gyártáshoz szükséges személyi és tárgyi feltételekkel.

A személyi feltételek a több évtizedes gyártási tapasztalatok alapján alakultak ki. El kell mondanom, hogy ezt a területet sem "*kímélték*" az ipari szerkezetátalakítás hullámai. A karcsúsítás ellenére a Kft. vezetésének sikerült megőrizni azt a munkás garnitúrát, amely, ha nagy nehézségek árán is, a termékgyártásban meg tudja valósítani a szabványokban előírt katonai minőséget.

A tárgyi feltételek legjelentősebb tényezői a technológiai színvonal és a gépi berendezések, amelyek az előírt karbantartás és rendszeres felújítás mellett alkalmasak a jelenlegi egyenletes megbízhatósággal, az igényeknek megfelelő minőségű lőszer gyártására. A karbantartás és a felújítás napjainkban is folyamatos.

Nagyobb problémát jelent az alapanyagok, a sárgaréz szalagok, az ólomhuzal, stb. megfelelő, egyenletes minőségének biztosítása. Az 1980-as évek végéig a szükséges alapanyagok gyártása **KÜM ill. az MH MITI** ellenőrzése mellett folyt, a szállítás katonai műbizonylattal történt. Az

azonos vezető irányítása alá tartozó üzemegység termékének ellenőrzését.

2.) **Az alkatrészgyártó üzem** (töltény, hüvelygyártás, lövedékgyártás) minőségellenőrzését a szerelde üzem gyártásvezető felügyeli, mivel a legyártott, az alkatrészgyártó üzem által késztermékként kezelt alkatrészeket a szerelde üzem szereli végtermékké.

3.) **A szerelde üzem** által legyártott töltényeket a műszaki igazgatóhoz tartozó Ballisztikai Állomás minősíti.

A minőségellenőrzési rendszer értékelése:

1.) A MFS Magyar Lőszergyártó Kft. szabvány szerinti minőségbiztosítási rendszert nem működtet.

2.) A gyártás felügyelete és a termék megfelelőségének értékelése szabályozott, minőségbiztosítási rendszere nincs tanúsítva.

3.) A műszaki feltételekben meghatározott követelmények teljesítéséhez kialakított minőségbiztosítási rendszer működőképes.

4.) Nincs a termeléstől független, kizárólag a minőségért felelős vezető.

5.) A Kft. minőségügy iránti elkötelezettségét a műszaki igazgató és a gyártásvezető igazgató alakítja ki.

6.) A Kft. minőségügyi kézikönyve főbb vonalakban kidolgozásra került, fejezet megnevezése: "*MFS Magyar Lőszergyártó Kft. minőségellenőrzési rendszere.*"

7.) A Kft.-nél a vizsgálati jegyzőkönyvek adatainak belső értékelése, elemzése hiányzik, a helyesbítő tevékenységre nem fordítanak kellő figyelmet, ezért jelentős eltérések adódnak az alkatrészek paramétereiben és a lőszer szórásképében.

A Kft. tulajdonosai és vezetői tudatában vannak annak, hogy mind a belföldi, mind a külföldi piacon csak megbízhatóan működő, tökéletes minőségű termékkel lehet megmaradni.

Saját felmérésük és az általunk feltárt hiányosságok azt bizonyították, hogy szükséges a minőségbiztosítási rendszer felülvizsgálata, a nemzetközi elvárásoknak megfelelő átalakítása, figyelembe véve az AQAP 100 előírásait is.

Összegezve: a tapasztalatok alapján az FMS Magyar Lőszergyártó Kft. képes a fogyatékoságokat felszámolni és alkalmassá válni a Magyar Honvédségnél és a más fegyveres testületeknél jelenleg rendszeresített kézfegyverek lőszerigényeinek kielégítésére.

Tekintettel arra, hogy Magyarországon egyedül ez a Kft. gyárt kézfegyverekhez lőszeret, védelmi érdekeink is a Kft. fennmaradását, gyártóképességének megőrzését diktálják.